

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1196151/2

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק רפפורט – אב"ד, הרב משה חביב, הרב אוריאל אליהו

התובעת: פלונית
נגד
הנתבע: פלוני
(ע"י ב"כ עו"ד גילי יאסו)
(ע"י ב"כ עו"ד דוד פולק)

הנדון: חיוב כתובה במקום שיש פסול בעדי הקידושין

פסק דין

לפני בית הדין תביעת כתובה של האישה, לפני בית הדין הוצגה כתובה בסכום של שלש מאות אלף שקל. על הכתובה חתומים שני עדים וכן חתימה של הבעל.

האישה באמצע שנות השישים לחייה והבעל בסוף שנות השבעים לחייו, הבעל היה נשוי לשתי נשים אחרות ולא התגרש מאשתו השנייה בגט פיטורין.

הצדדים נישאו ביום כט' באדר תשע"ה (15.3.2015), בנישואין פרטיים שלא באישור הרבנות הראשית, האישה הציגה תמונות מהחתונה בה הבעל חותם על הכתובה שהוצגה לבית הדין ומצטלם עם הכתובה.

תחילה הגישה האישה תביעה לקביעת מעמד אישי, ולאחר מכן, הוגשה גם תביעת גירושין וכתובה.

הצדדים חיו יחדיו כשלש שנים עד שנפרדו בחודש אוקטובר 2018, ולאחר כחודשיים התקיים הדיון הראשון בקביעת המעמד האישי.

לדברי הבעל הוא נשא את אשתו השנייה בכלגיה לאחר שהתגיירה, והם עברו לארה"ב וחי עמה כ-30 שנה, ולאחר שהיא חלתה ולא היה יכול לחיות עמה חזר לישראל מבלי שהתגרש ממנה בגט פיטורין, לדבריו הם התגרשו אזרחית, והוא עדיין רשום כנשוי בתעודת הזהות.

הצדדים לא חיו יחדיו בטרם הנישואין, האישה סרבה לחיות חיי אישות ללא נישואין, הבעל ביקש שלא יתחתנו ויחיו ללא נישואין. הצדדים התחתנו באולם בנתניה, לדברי הבעל, אחי האישה, שהוא עורך חופות, דאג למי שיערוך להם את החופה, הוזמנו 150 מוזמנים.

כעדי קידושין הוזמנו שני עדים שהופיעו בבית הדין והכירו את חתימתם והעידו על הקידושין, לפני בית הדין הוצגו תמונות בהם נראה בעל מקדש את האישה וחותם על הכתובה שהוצגה לבית הדין. הסכום הנקוב על הכתובה הוא 300,000 ₪, הבעל הציג עליו, הוא מודה שחתם וגם בו הסכום הנקוב הוא 300,000 ₪.

הבעל מודה שהוא זה שקנה את הטבעת, לבית הדין הוצג סרט בו העדים נשאלים אם יש שווה פרוטה בטבעת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין הזמין את שני העדים. העד הראשון מר א' – ידיד משפחת האישה שאינו קרוב משפחה ותושב קיבוץ בארות יצחק – קיבוץ דתי – העד עצמו הוא שומר תורה ומצוות.

העד השני מר י' בעל האולם – אינו חובש כיסוי ראש יום יום. לדבריו הוא שומר שבת, לשאלת במה הוא מתגלח, השיב שהוא מתגלח בתער, מכיוון שהמכונה עשתה לו פצעים והוא יודע שזה לא בסדר. ומעיד על עצמו שהוא משמש פעמים רבות כעד קידושין.

הבעל מתכחש לעצם תוקף הנישואין על אף שהם חיו יחדיו שלוש שנים לאחר החופה, ומצידו אינו רוצה לתת לה גט, ורק מטעם טענות האישה מסכים לתת גט מבלי להודות בשום טענה. לבעל טענות כנגד האישה שהיא גנבה ממנו כספים וזייפה את החתימה שלו, ושנהגה כלפיו באלימות ואיימה לדקור אותו בסכין. כמו כן, הגישה כנגדו תלונה במשטרה. הבעל לא רוצה לחזור לאישה (הדיון התקיים ביום י"ט טבת ה'תשע"ט, 27.12.2018). לדבריו הוא עזב את הדירה המשותפת בסיום חוזה השכירות שהוקדם ע"י המשכיר, והאישה נשארה והמשיכה להתגורר בדירה השכורה גם בתום חוזה השכירות, והבעל חיוב בגין כך בתשלום של 11,000 ₪.

לדברי האישה, התלונה במשטרה הוגשה לאחר שלדבריה הבעל איים עליה. האישה הגישה לבית המשפט לענייני משפחה תביעה למזונות משקמים. לדבריה, הצדדים קיימו יחסי אישות, אלא שהבעל התחיל להעליל עליה עלילות. לדבריה, החשדנות שלו נובעת מהליך דמנטי. לדבריה הוא עזב אותה באמצע מעבר דירה מוסכם. למרות האמור יש בבעלה צדדים חיוביים, אלא שהוא זקוק להכוונה בנוגע ליחס לאישה, ולדבריה בעבר הציעה ללכת ליעוץ.

בית הדין סידר גט והצדדים התגרשו, כאשר ב"כ הבעל הצהיר שהגט ניתן רק לבקשת האישה.

בכתב התביעה שהוגש לבית הדין ע"י האישה נכתב שהצדדים נישאו ע"י רב קונסרבטיבי, אולם לדברי ב"כ האישה הדברים נכתבו על ידי שותפו למשרד בשוגג. לדברי האישה מסדר הקידושין הובא על ידי אחיה שהוא בעצמו רב שמסדר חופות בתל אביב. בתמונות וגם לדברי העדים הוא היה בעל חזות של רב אורתודוקסי וסידור החופה כפי שהוצג בסרט הצילום נעשה על כל הדרישות ההלכתיות.

הבעל העלה טענות בדבר בטלות הנישואין מאחר ועריכת החופה נעשתה שלא על פי ההנחיות בחוק, ובניגוד לחרם דרבנו גרשום וחרם ירושלים.

דיון והכרעה

אין ספק מתוך העדויות התמונות שהוצגו ודברי הצדדים, שנעשה מעשה קידושין גמור, וכמו כן, נחתמה כתובה ע"י הבעל בסכום של שלוש מאות אלף ₪.

אולם, יש מקום להסתפק בחלות הקידושין מאחר ואחד העדים שנבררו בהסכמת הבעל הצהיר לפני בית הדין שהוא מתגלח בתער, על אף שלדבריו הוא שומר שבת. יש לציין, שהעד אינו מכסה את ראשו בחיי היום יומי.

חיוב כתובה בקידושין פסולים

בגמרא במסכת יבמות (דף ק"ג ע"א) מבואר, שאע"פ שלא תקנו נישואין לפיקח שנשא שוטה, אעפ"כ כתובתה קיימת מפני שרצה לזוק בנכסיו. וכך פסקו גם הרמב"ם בפרק י"א מהלכות אישות הלכה ה' ובשו"ע אה"ע סימן ס"ז סעיף ט:

”נשא חרשת או שוטה, וכתב לה מאה מנה, כתובתה קיימת מפני שרצה להזיק נכסיו”.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכתבו הריטב"א והנימוקי יוסף שאינו נאמן לטעון בנישואי שוטה שאילו ידע שאין להם קידושין או נישואין מדרבנן לא היה כתוב לה כתובה, הגם שלדעת המגיד משנה הרמב"ם למד מהגמרא שניתן להתחייב לשוטה ולקטן, אין מכך ראייה שהוא חלוק על דברי הריטב"א, ושני החידושים ישנם. ונראה ברור שכוונת הריטב"א שגם אם מסר לה כסף קידושין והכניסה לחופה ואח"כ טוען שלא ידע שאין לה קידושין או חופה כלל אפילו מדרבנן, אפילו הכי אינו נאמן וחייב בתשלום הכתובה, שאילו כתב לה כתובה ולא קידשה או כנסה לחופה, מהיכי תיתי יהיה נאמן לטעון שלא ידע שאין לה קידושין ונישואין שהרי מעשיו מוכיחים שאין בה קידושין.

ויש להסתפק מתי גובה את כתובתה, מאחר שלא תפסי בה קידושין וכתובה לא נתנה לגבות מחיים, והיא יוצאת מדעתה האם דינה כממאנת שנוטלת כתובה מאחר שהוא יודע שבידה להפקיע את עצמה או שמא דינה כחייבי לאוין שרק אם אינה רוצה להפקיע את עצמה ויושבת ומשמשתו גובה כתובתה, כמו שכתב הר"ן בפרק אלמנה נזונת.

(כלומר, האם מגיע לה כתובה כבר בזמן ההתחייבות, גם אם תרצה היא להיפרד ממנו, שהרי בלאו הכי הקידושין אינם תופסים וחייב הכתובה נובע רק מכח הסכמתו להתחייב. כך מצאנו בקטנה שממאנת שנוטלת את כתובתה. או שמא נאמר, שרק אם הוא מגרשה מרצונו מתחייב בכתובה, שכוונתו הייתה להתחייב כאשר יוציא אותה מרצונו, כמו בכל אשה רגילה. דין כזה מצאנו בנושא אשה באיסור, שרק כשמוציאה מתחייב כתובה- הערת העורך).

ונראה שלדעת התוספות רי"ד בכתובות (דף קא ע"א, הוא מתחייב בכל מקרה משום חיבת ביאה, כמו בקטנה), שכתב:

אבל תוספת שהיא מתנה בעלמא דיהיב לה איהו מנפשיה משום חיבת ביאה והרי בא עליה, ואע"ג דאמרן לעיל בפ' נערה גבי אלמנה שמין מה שעליה, מאי טעמא, כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה למישקל ולמפוק לא אקני לה, הכא לא אמרינן הכי, דבוודאי גבי מלבושים אמרינן הכי דלאו משום חיבת ביאה קעביד לה, אבל תוספת כתובתה קים להו לרבנן דמשום חיבת ביאה הוא דכתב לה וכבר בא עליה.

וא"כ הוא הדין בקידושי שוטה. אולם, בחלקת מחוקק סי' קט"ז ס"ק י' כתב (שהטעם שלקטנה יש כתובה כשממאנת הוא משום) שסתם קטנה תמאן, (וא"כ, מכיוון שידע מכך, התחייב בכל אופן), וא"כ לדבריו אין ראייה מממאנת. אלא שאין הכרח לדבריו בלשון הרי"ף והרמב"ם, וגם בראב"ד ובריטב"א לא מוזכר היותה קטנה אלא שידוע שיכולה למאן בלבד. אלא שמדברי הר"ן משמע שחולק על התוספות רי"ד ובמקום שהיא יכולה להפקיע עצמה מחמת מקח טעות וקידושי איסור אם היא מוציאה את עצמה אין לה תוספת, דאדעתא למשקל ולמיפק לא כתב לה. אולם נראה שכל דבריו הם במקום טעות כדברי הראב"ד, ובשלא בהכיר בה או בשהתה עשר שנים שכופים להוציא שמתחילת הנישואין לא ידע שתוכל לכופו להוציא, אבל אם מתחילת הנישואין ידע שיכולה לצאת, בזה מודה הר"ן שיש לה תוספת גם ביוצאת מעצמה בדומה לממאנת. וכדברי הראב"ד בהשגות על הרי"ף:

אמר אברהם ומאחר דמקח טעות הוא אמאי יש להן תוספת, בשלמא ממאנת כיון דידע דיכולה למאן ואוסיף לה, אדעתא דהכי כתב לה ומתנה הוא דבעי למיתן לה. שניה נמי כיון דידע דשניה היא ומפקינן לה מיניה אדעתא למיתב לה מדיליה כתב לה.

ונראה, שהסברה העומדת ביסוד דברי הר"ן ביישוב קושיית הראב"ד היא, שכל זמן שהאישה מעמידה את עצמה על אף שהיא יודעת שבי"ד יכולים לכופו אותו להוציא מחמת האיסור, כיוון שהיא סבורה שהוא דעתו לרצות בה משום חיבת ביאה והוא לא התנה אחרת, לכן היא מקיימת את התנאי שלה רק כאשר אינה מגלה בדעתה שרוצה לצאת וכופו אותו להוציא, וכך עולה גם מדברי החזון איש אה"ע (סימן עט ס"ק טז). אבל בידע האיש שבי"ד יכולים לכופו ולהוציא, ידע ומחל ונתרצה בדומה לממאנת שאין כאן מקח טעות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

א"כ הוא הדין בקידושי שוטה שיוצאת והולכת לה, ובקידושין בעדים פסולים וידע בפסולתם.

תוספת כתובה בחייבי כריתות

כתב בחלקת מחוקק אה"ע סי' קט"ז ס"ק א :

אבל אם נשא אחת מחייבי כריתות דאין קדושין תופסין ואין צריכה גט, לא שייך למיהב כתובה. ואפשר דתוספות כתובה יש לה בהכיר בה שרצה לזווק בנכסיו מפני חיבת ביאה, ואפשר אפי' בלא הכיר בה יש לה תוספות כמו חייבי לאוין ואיילוני' דסברי שיערב עליו המקח וכמ"ש הר"ן ואינו דומה לעוברת על דת וחברותיה :

ובבית שמואל (שם) הביא את דעת החלקת מחוקק שאפילו לא הכיר בחייבי כריתות חייב, והשמיט הלשון של "אפשר". משמע, שלדעתו אפילו לא הכיר בה חייב בתשלומי תוספת כתובה וכ"ש בהכיר בה.

וביאר ההפלאה (שם), שהמקור לזה שיש לה כתובה אע"פ שאין כאן קידושין, הוא מדעת התוספות והרא"ש בריש יבמות שבאיילונית גמורה שלא הכיר בה יוצאה בלא גט ואעפ"כ יש לה תוספת משום חיבת ביאה, אלא שהחלקת מחוקק נסתפק שאפשר שבחייבי כריתות כיון דחמיר איסוריה לא שייך שיתרצה משום חיבת ביאה. אלא שקשה על ביאורו של ההפלאה למה בהכיר בה מסתפק, הרי גילה בדעתו שרוצה לזווק בנכסיו ויש לו חיבת ביאה על אף האיסור.

אמנם בבית מאיר (שם) השיג על דברי הח"מ והב"ש וז"ל :

ונלע"ד בלא הכיר ודאי אינו. דהא אפילו ארוסה קי"ל כראב"ע שלא כתב אלא ע"מ לכונסה, וזו שאין לו בה לא קדושין ולא כניסה, מהיכא תיצי שתזכה בתוספת. וראיתו מל' הר"ן דסברי שיערב עליו המקח לא דמי כלל, דשאני חייבי לאוין דנקר' מקח דקדושין תופסין בה, וגם קי"ל כרב דיש חופה לפסולות. וע' סי' ס"א שם כתבתי דלשמואל דס"ל אין חופה לפסולות, פירש"י הטעם חיבת ביאה שהביאה עכ"פ נשואה עושה, אבל חייבי כריתות אין כאן מקח כלל ובמה תזכה בתוספת ואף בהכיר בה לע"ד, עדיין צ"ע.

ונראה שכל מה שהבית מאיר סובר שבהכיר בה בחייבי כריתות שאין שם מקח כלל, שהרי מפרישים אותם מצד האיסור ולא חל מקח מאחר שלא תפסי קידושין בחייבי כריתות. אבל באיילונית גם אם לא הכיר בה, סוף סוף כנסה והיתה לו חיבת ביאה, גם אם כנסה בטעות לא יפרישו אותם גם לדעת התוספות והרא"ש בריש יבמות, שאין כאן איסור. ודווקא בחייבי כריתות שלא שייך בה קידושין וחופה אין לה תוספת לדעת הבית מאיר. ובכך מיושב ג"כ לדעת הבית מאיר למה בפקח שנשא שוטה יש לה תוספת אע"פ שלא שייך בה מקח כלל לא מדאורייתא ולא מדרבנן, שאע"פ שאין כאן קידושין אפילו מדרבנן אבל סוף סוף בית דין לא יפרישו אותם.

בשו"ת דברי חיים אה"ע סי' מ"ח, הביא את דברי הרשב"א [והוא בחידושי הרמב"ן] שכתב שבאיילונית ולא הכיר בה אין לה תוספת מאחר ויש כאן ביאת זנות, כדברי הראב"ד שהשיג על הרי"ף והרמב"ם, ולדעתו במקום שיש מקח טעות כיון שאין בה אלא זנות אף תוספת אין לה. אלא שבהמשך דבריו שם כתב להדיא שכל דבריו הם במקום מקח טעות, ואם כן, במקום שאין טעות גם אם אין שם אלא זנות חייב בתוספת כתובה. ובהמשך דבריו ביאר הדברי חיים שיש חילוק בין התחייבות ולבין חיוב שממילא. שבהתחייבות צריך אומדנה ודאית על מנת לבטל את ההתחייבות כדברי המהר"י וי"ל סי' קמ"ב שהובאו ברמ"א באה"ע סי' נ' שהמתחייב בשטר חוב לא מהני ביה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענת אונס ואינו דומה לקנסות שידוכים. מה שאין כן בנוגע לעיקר כתובה שמספק לא מוציאים היות והחיוב חל ממילא.

לפי זה, גם במקום שהבעל ייחד עדים פסולים, וחייב עצמו בשטר כתובה בעיקר ותוספת, והוא לא חקר אם העדים כשרים, אינו דומה לחייבי כריתות לסכרת הבית מאיר, שהרי שייך בה קידושין ובית דין לא יפרישום. וגם לשיטת הדברי חיים מאחר שלא היה כאן טעות והוא לא טרח לברר יותר והתכוון לחייב את עצמו, אם כן אי אפשר לבטל את ההתחייבות הוודאית, ואינו נאמן לטעון שאילו ידע שאין הקידושין תופסים לא היה מחייב את עצמו, שאדרבא נאמר שאילו ידע היה דואג לעדים כשרים ללא קשר להתחייבות שהתחייב בתוספת הכתובה. וגם ללא סברה זו הרי מפורש בדברי הריטב"א ביבמות שאינו נאמן אפילו במקום שלא שייך קידושין בשום צד.

וכל שכן, במקום שהבעל מצידו רצה לחיות ללא חופה וקידושין ואשתו היא שרצתה בדווקא לחיות בחופה וקידושין, שאינו יכול לטעון שלא רצה להתחייב בכתובה מחמת ביאת זנות.

העולה, שלדברי הבעל הוא סירב להכיר בקידושין מתחילתן א"כ חייב בתשלום התוספת שהרי לשיטתו ידע שגם היא יכולה לצאת, כפי שהבאנו לעיל מדברי הראב"ד.

אלא שיש לפקפק בכל גרסתו של הבעל, גם מכח טענותיו לפני בית הדין, שבהם הכחיש את המוכח בטענות קלושות ונאמנותו מוטלת בספק, וא"כ מסתבר שחשב שהקידושין הם קידושין גמורים וייחד עדים פסולים בטעות ורצה לחייב את עצמו בכתובה. ואם לא ידע בפיסולם וטוען שרצה להחזיקה תחתיו בגט עד שיוציאה לרצונו והיא מבקשת לצאת מכח בטלות הקידושין, בכהאי גוונא לדעת הר"ן אין לה תוספת ולדעת התוספות ר"ד יש לה תוספת מחמת חיבת ביאה.

וא"כ אם האישה הייתה עוזבת מחמת בטלות הקידושין הייתה מפסידה את הכתובה, שאדעתא למיפק ולמשקל לא קא יהיב. אלא שלפנינו האישה היא הטוענת לקיום הקידושין והבעל הוא שעזב אותה בעודה זקוקה לגט וא"כ חייב בתוספת הכתובה. והבעל הוא המתכחש לתוקפם של הנישואין ומתרצה רק לתת גט לאישה מחמת טענתו. עוד יש לדון אם טענינו לטובתו מכח אומדנא כשהוא מכזב כנגד הודאתו כבעל דין לרעתו שנאמן יותר ממאה עדים.

ואין להחשיבה כמורדת שהרי אינו תובע ממנה דבר, ואדרבה הוא מורד בה. וגם אם היא רוצה היום להתגרש אין עליה שם מורדת, שהוא מורד בה מתחילה ורוצה לשלחה ללא גט, כפי שנטש גם את אשתו הראשונה בארה"ב בלא מתן גט.

ועוד שבכתב התביעה לבירור מעמד אישי, נטען על ידי האישה שהיא מבקשת שהבעל ידאג לצרכיה מאחר שהוא עזב את דירת הצדדים בעודה חולת סרטן. גם לדברי האיש הוא עזב את הדירה השכורה עם סיום חוזה השכירות והאישה נשארה בדירה. ואם כן, לא הייתה היא זו שמרדה בו. כמו כן, שאר טענותיו לאלימות מצד האישה לא הוכחו, וגם תלונת האישה במשטרה לא נושאת פני תלונת שווא ואינה אלא מריבה בעלמא.

פסלות העד בנידון דידן

כל זה במקום שיש עדים פסולים מדאורייתא בתורת ודאי. אולם בנידון דנן, הגם שהעד העיד על עצמו שהוא מתגלח בתער אינו נאמן לפסול את עצמו למפרע אלא רק חוששין לעשותו עד לכתחילה שאין אדם משים עצמו רשע. וגם לשיטת התומים בסי' פ"ז, אינו נפסל למפרע אלא רק לאחר שמתקבלת העדות, ושיטת הסמ"ע והב"ח בחו"מ סי' ל"ד (שם, בסמ"ע ס"ק נ"ז) היא שדווקא בידוע שהוא נפסל לעדות נפסל ואפילו בעבירה דאורייתא, ועי' באחיעזר ח"ג סי' כ"ה, ותשובת רעק"א סי'

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

צו. וכאן העיד העד על עצמו שהוא משמש כעד לעתים קרובות, ע"כ שאינו יודע שהוא נפסל לעדות. ואין לומר שיש כאן אגן סהדי שהוא מהפסולים מאחר שהוא העיד על עצמו שהוא שומר שבת.

וכן לשיטת החת"ס באה"ע סי' ק' שדי באגן סהדי לקיים את הקידושין, יש מקום לומר שיש כאן קידושין מדאורייתא, אלא שבמקום שהמסדר קידושין מייחד עדים פסולים ידועים יש מקום לומר שאין כאן אגן סהדי, שהרי אפשר שטעה גם בשאר פרטי הקידושין.

ואם כן, בנידון דידן צריך גט מעיקר הדין, ואי אפשר לטעון שיש כאן ביאת זנות, מאחר שמעיקר הדין צריך להחמיר באיסור אשת איש ואינה יכולה לצאת מעצמה, וגם לא נכופף את הבעל להוציא מחמת קידושי ספק, כדברי האור הגדול בסי' ה' בשם תשובת מהר"ח אור זרוע, שהרי יכולים לסמוך על הדעות המקיימים את קידושין ולא תהיה כאן ביאת זנות.

בנוגע להתחייבות הבעל אע"פ שאפשר שאחד העדים פסול הרי שבחתימתו הודה שקנו מידו וגם מסר את השטר ליד אשה [עי' בביאור הגר"א באה"ע סי' ס"ו במה שתמה על המרדכי שם].

תוקפם של נישואין פרטיים

האיש טען שמאחר שהנישואין נעשו באיסור ולכן הם בטלים. בנוגע לחרם דרבנו גרשום הבעל וגם האישה הם מבני תימן שלא חל עליהם חרם דרבנו גרשום, וגם לא שמענו שמי שנשא איש על אשתו נישואי האישה השניה בטלים מחמת החרם, ויעוי' בארוכה בפתחי תשובה באה"ע סי' קי"ט בנוגע לגירושין בעל כרחו. וכל שכן, נישואין פרטיים גם אם הם אסורים מתקנות הרבנות משנת תש"י וחוקי המדינה.

בנימוקים לתקנות כתב הגרי"ה הרצוג (הוספה שניה) בנוגע לקידושי קטנה שבמקום שהצדדים רוצים להינשא לאחר שנתגדלו לא יגרשום בעל כרחם, והוא הדין בנושא אישה ללא רישום שבמקום שהאישה רוצה להינשא לא נכריח אותה להתגרש בעל כרחו, וכפי שעולה מלשון התקנה חל איסור על האיש והאשה וחל גם חרם על העדים. אומנם במקום שהעדים לא מודעים לאי רישום הנישואין כנידון דידן ודאי שאינם נפסלים וכמו שכתב באור שמח הלכות גירושין פרק א הלכה י"ז:

הנה בגט הניתן בעל כרחו כתבו האחרונים להסתפק אם עבר ונתנו, מטעם שהעדים פסולים שעברו על חרם רגמ"ה, שהחרים גם על הכתיבה, והוי כמזוייף מתוכו. אמנם בשוגג, היינו שהמסדר הטעה את הסופר והעדים, שלא ידעו שהגט נסדר בעל כרחו, בזה יש לדון, דאם עבר ונתנו בע"כ דאין הגט פסול, דהעדים הא לא עברו על החרם... ואם נאמר דתקנת רגמ"ה הוי דרבנן, כמו שכתבו האחרונים, אפשר לומר דשוגג דדברי סופרים לא הוי עבירה כלל, דדבר האסור מדברי סופרים אינו אסור בעצם, רק מלא תסור ושאל אביך ויגדך כו', וכיוון שלא היה מזיד אישתכח דמה דעבר לא מפני שלא שמע לדברי זקנים ותקנתם, רק מסיבת שלא ידע, ותו ליכא עבירה כלל.

עיי' עוד בהיכל יצחק אה"ע ח"א סימן ה', ואם שוגג בדרבנן אי צריך כפרה עיין בארוכה בשדי חמד מערכת האלף כללים סי' קח.

כל מה שהיה צד שיפקיעו את הקידושין הוא דווקא ע"י גט כפי שכתב הגרי"ה הרצוג. אולם, זה ברור שבמקום שהם חפצים לגור זה עם זה לא מחייבים אותם לחזור ולהתקדש. וכך מדויק גם מלשון התקנה,

אסור לכל איש ואשה מישראל לקדש ולארס שלא בשעת חופה ובעשרה אחרי הרשמת הנישואין במשרדי לשכת הרבנות הראשית שבכל מקום.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

איסור זה רובץ בחרם חמור על כל איש ישראל מישראל שהוא נזקק לעדות קידושין אירוסין אלה, והוא נחשב לחוטא פלילי שראוי לענוש עליו, כל איש שארס לו אשה שלא בשעת חופה וקידושין כנ"ל, חייב לגרש ארוסתו זאת בגט כריתות כדת משה וישראל, אחרי תשלום פיצויים ככל אשר יפסקו עליו בי"ד מוסמך מהרבנות הראשית לארץ ישראל, ועד אשר יגרש ובתשלום פיצויים כנ"ל, חייב במזונותיה כפי אשר יטילו עליו בי"ד.

הרי מבורר מתוך לשון התקנה שהחייב לגרש הוא דווקא באירוסין ולא בנישואו וחיו יחדו.

אם כן, בנידון שלפנינו, גם אם נאמר שיש כח להטיל חרם על המקדש ללא עשרה וללא רישום נישואין לא הופקעו הקידושין, ומעולם לא שמענו שיצרכו לקדש שנית בנישואין פרטיים. וכמו כן, העדים לא ידעו ולא ביררו אם יש רישום של הקידושין ולכן ודאי שאין צד שיפסלו לעדות מחמת שעברו על החרם ועל התקנה. וגם אם היה כח בידי מועצת הרבנות הראשית להטיל איסור בדברים שאינם נוגע לממון מכח תקנת הקהל וחרם הקהילות, איסור זה לא גרע מחייבי עשה ושניות שתפסי קידושין, ויש לה תוספת כתובה וכאן לא עשו חיזוק שתפסיד עיקר כתובה.

בנידון דידן שהבעל נשא אישה על אשתו מבלי לפטור את אשתו בגט פיטורין כדת, ונשא אשה שניה עליה וגם אותה רצה לעזוב ללא גט פיטורין כמעשהו בראשונה ולהפטר בלא כלום, יש להטיל את האשמה על האיש ולא להעניש את האישה בהפסד כתובתה שלא מן הדין בגין עריכת הנישואין הפרטיים בניגוד לחוק ולתקנות הרבנות הראשית. וזאת מאחר שלדבריה הבעל הוא שסירב להסדיר את מעמדו ולגרש את אשתו הראשונה כדמו"י, ועיקר הפסול הוא עליה ולא עליו ואם כן, הוא המרגיל אותה ולא היא אותו.

גם לדברי הבעל הוא זה שעזב את מקום המגורים המשותף, לפני בית הדין התכחש הבעל לחלות הקידושין ולכן הוא מורד באשתו ואינו רוצה לחיות עמה לפני מתן הגט גם האישה לא מוכנה לחיות עם הבעל. וזאת הצטרף לחוסר הסבירות בטענותיו של הבעל לפני בית הדין. טענות הבעל בדבר שינה בחדרים נפרדים הועלו רק בסיכומים, ולפני בית הדין נטען רק שחיי אישות התקיימו רק פעם במספר חודשים, כמו כן, יש לציין שהאישה היתה חולה בתקופה האמורה.

לאור כל האמור לעיל איני מוצא מקום לפטור את הבעל מתשלום הכתובה, בשולי הדברים אומר שלא היה ראוי לכתוב בזיווג שני ושלישי סכום כתובה גבוה.

הרב יצחק רפפורט – אב"ד

עברתי על דברי כבוד האב"ד שהאריך בטוב טעם ודעת להוכיח כי גם אם הקידושין היו פסולים הרי שחיבת ביאה היה כאן וניתן לחייבו בכתובה.

יש לי להאריך בנידון זה ובשאר הסוגיות החשובות שהעלה האב"ד.

אך, הנני סבור כי גם אם היו קידושין רגילים וגמורים בתכלית הכשרות בנידון דידן האיש פטור מחייב הכתובה.

ביה"ד קיים מספר דיונים, מהם עולה בבירור כי האשה היא זו שיזמה את הגירושין, היא זו שהגישה תלונה למשטרה והרחיקה את הבעל מהבית, ואף במשך תקופה ארוכה מרדה בו וסירבה לקיום יחסי אישות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האשה טענה כי לבעל יש דימנציה וכי הינו צועק ומשפיל ועוד, הבעל הכחיש את הדברים מכל וכל, ואילו טענותיו החמורות של הבעל כלפי האשה לא הוכחו.

העולה מניהול התיק שהאשה בעיקר מנסה לשאוב כספים מהבעל שהינו מבוגר כבר ואיננו במיטבו, האשה הגישה בקשה לביהמ"ש לע"מ למזונות משקמים ומנגד הגישה בקשה לביה"ד שיכיר בנישואי הצדדים, לא בשביל לשקם את הבית אלא להיפך, בכדי לפרק את הבית ולקבל כתובה.

להלן חלק מטענות הבעל מפרוטוקול הדיון הראשון, טענות שלא הוכחו ע"י האשה :

ביה"ד: המשכתם לחיות אחרי החתונה ?

המשיב: כן, התחלנו לחיות. מה שהיא עשתה לי בבית מלון זה משהו אחר. לא חיבוק, לא נשיקה, לא חמימות, שום דבר. אני אומר לה יום הראשון של החתונה, אמרה לי אני עייפה אני לא יכולה ואני זה. אני לא אפרט את זה באינטימיות, אתם מבינים מה שאני מתכוון. ככה זה התחיל. פשוט לא היה לי זכויות בתור גבר אצלה. שום דבר. הייתי כלב. זה מה שאני הייתי. אין לי שום זכויות. הרביצה לי מכות. אמרה אני אדקור אותך בסכין. כן ! רבנו ואת אמרת לי אני אדקור אותך בסכין ! רבנו במיטה, אמרתי אל תגעי בי יותר כי אני בחיים לא הרמתי יד על אשה ! למה את עושה את זה ? ! מה את שולחת אותי לפרדסיה לבית המשוגעים ? ! שמה אני צריך חיות. שם אני צריך לחיות ? ! מה את אומרת ! ! היא שולחת אותי שמה.

ביה"ד: אתה ילד קטן ששולחים אותך ?

המשיב: היא אומרת לי תלך לשם, שם יטפלו בך. אתה פסיכי, אתה מטומטם, אתה מפגר, לא רק מפגר, אתה בן מפגר. אתה מפגר בן מפגר, אתה מטומטם בן מטומטם. ההורים שלי כבר 30 שנה בקבר, מה יש לכם להעיר אותם ? למה את אומרת אתה לא שווה את הנעל שלי. אתה רואה את הסוליה ? אתה לא שווה את הסוליה של הנעל שלי. אני נגד אלימות. שיהיה לכם ברור. אבל ברגע שאשה מרימה ידיים על הגבר על בעלה ואומרת לו אני אדקור אותך בסכין,

ביה"ד: אתה שתקת ?

המשיב: מה אני אעשה ? לא רציתי ללכת למשטרה כי היא היתה במשטרה בהתנדבות. לא רציתי לקלקל לה את זה.

ביה"ד: אתם חייתם כבעל ואשה פרק מסוים ?

המשיב: לא, אני לא יודע אם זה בעל ואשה.

ביה"ד: קיימתם יחסי אישות אי פעם ?

המשיב: מה זה יחסי אישות ? אינטימי אתה מתכוון ? כן, זה היה כל חודשיים-שלושה. שאלתי מה קורה פה, היא אמרה חודשיים-שלושה זה מספיק לי. אמרתי אני 8 חודשים לא חי איתך. עזוב, בוא לא נדבר על זה.

ביה"ד (לב"כ המבקשת): יש לך מה להוסיף ?

ב"כ המבקשת: מבחינת העובדות אני לא הייתי שם, אני לא יודע אם זה היה כל יום או כל חודשיים. התביעה היא להכיר. היא רוצה לתבוע את כתובתה.

כל מהותה של תביעת האשה הייתה להכיר בנישואין בכדי לקבל כתובה.

האשה תבעה גירושין מחמת היות בעלה מאיס עליה ולא הוכיחה שום טענה המצדיקה עילת גירושין ובוודאי לא הוכיחה חיוב כתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האיש סירב לסידור גט ולתשלום כתובה וטען כי אין להכיר כלל בנישואין ולאחר שכנוע של ביה"ד הסכים לסידור גט מבלי להודות לשום טענה ורק בכדי שלא לכבול את האישה.

משכך, יש לקבוע כי האישה הינה מורדת דמאיס עלי שמפסידה כתובתה לאלתר, ואילו האיש היה מוכן לשלום בית אם האשה הייתה מסכימה לקיום חיי נישואין ראויים על כל המשתמע מכך.

מסקנא

הגט סודר ביוזמת האישה ולאחר שמרדה בבעלה ואף איימה עליו בהזמנת משטרה ואישפוז פסיכיאטרי ואף מימשה חלק מאיומיה.

אוריאל אליהו – דיין

לאחר עיון בדברי כבוד הדיין עליונים למעלה, אני מצטרף למסקנות הדיין הרב אוריאל אליהו.

משה חביב -דיין

ביה"ד פוסק ברוב דעות

האיש פטור מתשלום כתובה ותוספת כתובה.

ניתן ביום א' בטבת התשפ"א (16/12/2020).

הרב אוריאל אליהו	הרב משה חביב	הרב יצחק רפפורט – אב"ד
------------------	--------------	------------------------

העתק מתאים למקור

הרב אלון ארביב, המזכיר הראשי

נחתם דיגיטלית ע"י הרב משה חביב בתאריך 14:03 16/12/2020